

Platforma Copiilor

**Evaluarea
Periodică
Universală (UPR)**

A 54-a sesiune (ianuarie - februarie 2027)

Moldova

Organizația care contribuie

Centrul de Informare și Documentare despre Drepturile Copilului (CIDDC) este o organizație care militează pentru drepturile copilului, fondată în 1999 în Moldova. ONG-ul contribuie la promovarea drepturilor copilului la protecție și participare în Moldova.

În 2017, CIDDC a creat **Platforma Copiilor** – un grup de copii care, susținuți de adulți, monitorizează modul în care drepturile copiilor sunt respectate la nivel național în Republica Moldova, consultând semeni și comunicând constatările și recomandările lor titularilor de obligații naționali și internaționali. Platforma Copiilor a contribuit și în timpul ciclului UPR precedent cu o fișă informativă despre situația copiilor apărători ai drepturilor omului (CADO) în Moldova.

Drepturile copiilor în mediul digital: Libertatea de exprimare și accesul la informație

Acest document aduce în discuție îngrijorări cu privire la discuțiile recente ale statului moldovenesc privind implementarea unei limitări totale sau parțiale a accesului copiilor la rețelele de socializare. Toate constatările și recomandările din această fișă informativă au fost elaborate printr-un proces participativ, condus în fievare fază de către 30 de membri ai Platformei Copiilor.

1) Primul pas a fost consolidarea capacităților grupului cu privire la procesul legislativ național și procesul UPR. Apoi, copiii au explorat legăturile dintre accesul digital și drepturile lor, pentru a redacta întrebările din chestionar folosite pentru consultarea copiilor la nivel național.

2) Copiii au contribuit la promovarea sondajului și au ajuns la peste 1400 de semeni din toată țara, inclusiv la grupuri vulnerabile, după cum urmează:

70 de membri ai comunității LGBTQ+;
53 din comunități etnice minoritare;
41 nu mai merg la școală;
26 de copii cu dizabilități;

46 locuiesc într-o altă țară decât țara lor de origine;
23 de copii refugiați;
14 copii aflați în plasament familial sau alternativ.

După finalizarea consultării, copiii au trecut prin etapa de analiză a datelor, în care au elaborat constatările și recomandările.

Contextul național și acțiuni ulterioare celui de-al 3-lea ciclu

Urmând tendințele globale, Guvernul Moldovei a pus în discuție posibilitatea impunerii unor limitări de vârstă pe rețelele de socializare. Cu toate acestea, datele comparative arată că aceste interdicții duc adesea la migrarea copiilor către platforme mai puțin reglementate și mai periculoase.

În cel de-al treilea ciclu al UPR (2022), Moldova a acceptat Recomandarea 127.116 (Lituania) de a „asigura consolidarea libertății de exprimare online și offline”. O interdicție ar afecta în mod direct acest angajament, în special având în vedere că copiii, conform datelor din cercetarea condusă de copii, spun că mediul online locul unde pentru ei e cel mai ușor să își exprime opiniile cu privire la drepturile omului.

Moldova a acceptat, de asemenea, Recomandarea 127.38 (Uruguay), care îndemna statul să își consolideze competențele de „combatere a discriminării și abuzurilor online... inclusiv pe rețelele de socializare”.

Constatarea 1: Dreptul la participare (articolul 12 din CDC)

Conform articolului 12 din Convenția cu privire la Drepturile Copilului, fiecare copil are dreptul să își exprime opinia cu privire la problemele care îl afectează. Când copiii din Moldova au fost întrebați despre o posibilă lege care să interzică rețelele de socializare, răspunsul lor a fost foarte clar:

95%

dintre copii consideră că opiniile lor trebuie ascultate înainte de a fi adoptată o astfel de lege.

Un alt aspect important identificat de copii în timpul consultării este faptul că rețelele de socializare sunt locul unde copiii își pot exprima opiniile cu privire la modul în care drepturile lor sunt respectate. **Majoritatea respondenților (44%)** au menționat că se simt cel mai confortabil vorbind pe rețelele de socializare. De fapt, copiii cu vârsta peste 12 ani au spus că este de 5 ori mai greu să vorbească despre drepturile lor la școală decât online.

**Mai puțin
de 3%**

dintre copii au spus că se simt confortabil să vorbească cu autoritățile statului sau cu serviciile sociale despre drepturile lor.

"Ar trebui respectată opinia tinerilor privind acest aspect, iar autoritățile să nu se bazeze numai pe opinia lor" – **Fată, 17 ani**

"Cred ca nu ar trebui limitat, căci asta ne ajută să ne dezvoltăm, iar în caz de închidere ar trebui luată în considerare părerea copiilor" – **Fată, 15 ani**

RECOMANDARE

Până la sfârșitul lui 2027, Moldova ar trebui să creeze un mecanism de consultare formal și permanent care să asigure participarea semnificativă a copiilor, inclusiv a grupurilor vulnerabile, la elaborarea și revizuirea tuturor legislațiilor și politicilor care le afectează drepturile, inclusiv a oricăror propuneri de reglementări privind accesul la rețelele de socializare, pentru a asigura respectarea articolului 12 din Convenția ONU cu privire la Drepturile Copiilor și a angajamentelor anterioare din UPR privind libertatea de exprimare.

Constatarea 2: Accesul la informații

Mulți adulți văd rețelele de socializare ca fiind doar „distracție”, dar pentru copii, acestea sunt un instrument de învățare și dezvoltare. Rezultatele arată că platformele sociale sunt folosite pentru socializare, divertisment și dezvoltarea intereselor personale, mai degrabă decât doar pentru „consum pasiv” de conținut:

4 din 5 copii folosesc rețelele de socializare pentru a afla despre drepturile lor.
7 din 10 copii le folosesc pentru hobby-urile lor și pentru a găsi inspirație.

Conform constatărilor, copiii cu vârste cuprinse între 12 și 14 ani sunt cei mai interesați să utilizeze aceste platforme pentru a găsi **conținut educațional și materiale de lectură**.

Accesul pentru copiii vulnerabili: O interdicție ar afecta unii copii mai mult decât pe alții. Pentru cei care se simt diferiți sau singuri, lumea digitală este adesea singurul loc sigur pentru a găsi informații, inaccesibile în alte moduri: copiii LGBTQ+ se bazează cel mai mult pe rețelele de socializare pentru a afla mai multe despre drepturile omului și drepturile copilului, iar 1 din 3 copii LGBTQI+ le folosește special din acest motiv.

*"Consider că accesul copiilor la rețele de socializare nu este ceva negativ, ba din contra poți învăța mai multe lucruri de exemplu eu învăț și practic limbile străine prin intermediul mediului online, mă dezvolt și încep să înțeleg mai bine ce îmi place să fac. În mediul online poți găsi multe informații utile." – **Fată, 14 ani***

*"Ne ajută să ne dezvoltăm, mi-am găsit prieteni, interese, hobby-uri, am aflat multe lucruri interesante." – **Fată, 15 ani***

RECOMANDARE

Statul ar trebui, până la sfârșitul anului 2027, să actualizeze programa școlară și planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceu pentru a include cel puțin două activități anuale privind modul de utilizare a mediului online pentru învățarea responsabilă, găsirea de hobby-uri și educația privind drepturile copiilor, toate activitățile de mai sus fiind accesibile tuturor elevilor.

Constatarea 3: Copiii își doresc educație, nu interdicție

Copiii nu cer să fie excluși din lumea digitală. În schimb, ei cer modalități pentru a naviga în siguranță. În loc de o interdicție care blochează accesul, copiii cer o educație digitală care să îi ajute să navigheze în siguranță în lumea online.

Conform consultării, **81% dintre elevii** care au spus că au primit informații privind siguranța online la școală, le-au considerat foarte utile, **peste 42%** acordându-le cele mai mari note posibile pentru utilitatea lor (9-10). În ciuda acestui fapt, conform rezultatului, în cazul majorității copiilor, aceste subiecte nu au fost discutate la școală. Acest lucru dovedește că educația funcționează și este o alternativă potrivită la interdicțiile restrictive.

Consultarea noastră arată o lacună în ceea ce copiii sunt învățați la școală:

6 din 10 copii spun că riscurile rețelelor sociale sunt rareori sau niciodată discutate în clasă. 4 din 10 elevi spun că oportunitățile online sunt rareori discutate, iar 2 din 10 spun că acestea nu sunt menționate deloc.

8 din 10 copii ne-au spus că vor și trebuie să învețe la școală despre probleme precum cyberbullying, hărțuire, grooming și discursul instigator la ură.

Planul actual al statului încearcă să rezolve o problemă complicată printr-o simplă limită de vârstă, dar o interdicție nu îi învață pe copii ce înseamnă siguranță. De fapt, copiii au menționat că interzicerea platformelor va duce doar la „rebeliune și crearea de conturi false”. Acest lucru este periculos deoarece îi împinge pe platforme mai puțin reglementate.

Un copil a menționat că migrarea pe platformele unde majoritatea utilizatorilor sunt copii reprezintă o **țintă pentru pedofili**, iar astfel de măsuri ar putea impune un risc potențial, deoarece fac din copii o țintă mai vulnerabilă. Acest lucru subliniază mai mult necesitatea de a discuta despre riscuri încă din primele etape ale copilăriei, deoarece constatările noastre indică faptul că acest subiect este discutat mai puțin cu copiii mai mici.

Mai mult, 7 din 10 copii vor să învețe cum să gestioneze riscurile „utilizării excesive”. **Copiii LGBTQ+** sunt cei mai îngrijorați de siguranța online și doresc abordarea acestei teme.

Copiii cu dizabilități sunt adesea uitați. Conform cercetării, oportunitățile pe platformele online sunt discutate cu ei cel mai puțin, comparativ cu toate categoriile vulnerabile.

„Cred că interzicerea nu este soluția... Cred că informarea corectă și îmbunătățirea platformelor sunt mai utile și mai eficiente.” – Fată, 14 ani

RECOMANDĂRI

- Până în 2028, statul moldovenesc ar trebui să actualizeze programa școlară, începând cu învățământul primar, pentru a include subiecte actualizate legate de siguranța online (gestionarea groomingului, catfishing-ului și cyberbullying-ului, hărțuirii), adaptate specific contextului rețelelor de socializare.
- Moldova să creeze până în 2028 un sistem național de protecție online, care să ofere un răspuns rapid la raportări și sprijin psihologic gratuit, potrivit în special pentru grupurile vulnerabile, inclusiv copiii LGBTQ+ și copiii cu dizabilități, care solicită ajutor în legătură cu utilizarea rețelelor sociale.

Constatarea 4: O interdicție nu este o soluție eficientă, în timp ce „safety by design” este

Copiii din Moldova consideră că interdicția nu minimizează riscurile pe care dorește să le reducă. După cum menționează ei, copiii vor găsi pur și simplu o altă cale de acces, adesea în locuri și mai periculoase și mai puțin reglementate.

9 din 10 copii
în Moldova nu sunt de acord cu interzicerea

O interdicție îi va face pe copii să caute modalități de a depăși restricțiile.

Copiii au spus că dacă statul încearcă să-i oprească, aceștia pur și simplu vor ascunde ceea ce fac: copiii vor folosi VPN-uri sau vor crea conturi false pentru a rămâne online.

O interdicție poate duce la „rebeliune”, făcând mai puțin probabil ca copiii să vorbească cu adulții atunci când se confruntă cu o problemă reală online.

Perspectiva drepturilor copilului: Normele internaționale stipulează că guvernul nu poate pur și simplu să ia drepturile copiilor pentru că este îngrijorat de riscuri. Orice limitare a drepturilor copilului trebuie să fie „necesară și proporțională”. Aceasta înseamnă că o interdicție ar trebui implementată doar dacă este singura modalitate și cea mai puțin restrictivă de a ne menține în siguranță. Consultarea dovedește că o interdicție nu este nici eficientă, nici cea mai puțin restrictivă opțiune.

Mai mult, **8 din 10 copii** chestionați au menționat că își doresc un sistem de raportare rapid și prietenos pentru copii, care să elimine conținutul dăunător în mai puțin de 24 de ore.

„Cred că interzicerea nu este soluția, tinerii vor vedea asta ca pe o posibilitate de revoltă și creare de conturi false. Cred că informarea corectă și îmbunătățirea aplicațiilor sunt mai utile și mai eficiente.” — **Fată, 14 ani**

„Nu are sens să blochezi accesul copiilor... decât dacă cei sub 13 ani au reguli mai stricte privind folosirea spațiului online.” — **Fată, 17 ani**

RECOMANDĂRI

Statul ar trebui, până în 2028, să adopte legi care să oblige companiile de social media să elimine conținutul dăunător mai rapid (în termen de 24 de ore) și să implementeze un sistem de raportare prietenos cu copiii.

ciddc

Email: office@ciddc.md
Website: www.drepturilecopilului.md
Instagram: www.instagram.com/ciddc
Facebook: www.facebook.com/ciddc

**Platforma
Copiilor**

Website: www.drepturilecopilului.md
Instagram: www.instagram.com/pc
Facebook: www.facebook.com/pc